Становище относно идеите, представени от Земеделското министерство за дейността и управлението на Опитните станции към ССА-София.

До 2009г. повечето опитни станции бяха филиали на научните институти на основа териториален принцип и на основа съответствие в цели и теми на изследователска дейност. Чрез регистрирането на тези звена като държавни предприятия или търговски дружества ССА - София изпълни изискване за редукция на щатния си персонал. Като резултат опитните станции преминаха на фактическа самоиздръжка, като издържат и научна дейност, възложена или собственост на ССА. Заради недостиг на средства към момента в опитните станции заетите са много малко на брой – например в Опитна станция по соята работят 14 човека, в това число и охраната на предприятието. Опитните станции нямат възможност да кандидатстват с проекти за финансиране на научната дейност, защото не изпълняват административните изисквания за това – например ФНИ към МОН отхвърля проекти на опитните станции, тъй като като отделни звена нямат акредитация по закона за висшето образование……Обединяването на всички станции под обща административна структура няма да промени нищо в дейността и числеността на тези звена. Считаме, че *<u>същата административна оптимизация и същевременно координация и ефективност на изследователската и приложната дейност на станциите може да се постигне ако тези звена бъдат възстановени като филиали на научните институти.</u>*

Становище относно значението на дейността на Опитна станция по соята - Павликени.

Зърнените бобови фуражни култури, които са с най-голямо икономическо значение за земеделското производство на Северна България са соя, грах и фий. Отглеждането на тези култури понастоящем се базира на български сортове, създадени в ОСС – Павликени, ИФК – Плевен, ДЗИ – Г. Тошево и ИЗС - Русе. Българските сортове са с доказано предимство пред чуждите по отношение приспособеност към почвените и климатични условия на Северна България, към традиционите практики на отглеждане, и не на последно място по отношение качеството на получаваната растителна продукция.

През периода 2011-2014 площите със соя в България са в границите 2 480 - 5 880 дка. Производството е базирано на българските средноранни сортове на ОСС - Павликени, които са селекционирани и за сухоустойчивост. Средните добиви за този период при неполивни условия са 132 кг/дка (FAOSTAT, 2015). С напояване, извършено на незначителен процент от тези площи от същите сортове са получени двукратно и трикратно по-високи добиви (от 260 до 390 кг/дка). През 2015г., заради въведени от правителството изисквания и субсидии по Схема за обвързано подпомагане на протеинови култури, засятите площи нарастват на 362 390 дка, като от тях са реколтирани 344 680 дка, при среден добив от 117 kg/дка. Сеитбата със семена от случайно внесени чужди сортове от неподходящи групи на зрялост се определя като

основна причина за получените по-ниски добиви и за относително високият дял на нереколтираните посеви. Като резултат, през 2016г. засятите площи намаляват с близо 50%. Дългогодишните данни също сочат, че интродуцираните в страната чужди сортове зърнено бобови култури се характеризират с нестабилна продуктивност при разнообразните агроекологични условия на страната ни и са силно чувствителни на характерното у нас почвено и атмосферно засушаване. Според най-нови резултати от сравнително сортоизпитване на съвременните европейски сортове провеждано по платформата „Дунавска соя“, добивите на четирите сертифицирани български сортове са значително над средните за изпитванията, проведени в държавите от Дунавския регион. В началото на 2015 г. за да се отговори на нарастващия интерес от страна на земеделските производители, беше актуализирана и преиздадена **Технологията за производство на соя, която е одобрена от ССА за пазарен трансфер и реализация**. Беше подготвена и представена на МЗХ, **Стратегия за развитието на соята в България за периода 2015 - 2020 г.** На основание експертни становища, представени от ОСС-Павликени соята беше включена в списъка на протеиновите култури, с цел усвояване на предвидената субсидия от 2% за протеинови култури в новия програмен период. Също и България подписа Декларацията „Дунавска соя”, с която се обединяват усилията на всички държави от широкият Дунавски регион (17 на брой) за изграждане на цялостна нова протеинова политика за земеделието и фуражното производство в Европа. Това ще доведе до по-добро използване на вътрешните ресурси и ще противодейства на прекомерната зависимост от внос на соя (над 90% GMO) за производство на храни и фуражи**.** Целта е да се изгради европейско снабдяване с висококачествен протеин (non GMO), което да е обвързано с изискванията на европейския пазар.

14.11. 2017г.
гр. Павликени

Изготвил становището: доц. Д-р Г. Найденова